

Gruzie si zvolila prezidentku

Tbilisi Zdroj: Wikimedia Commons

Novou prezidentkou Gruzie byla zvolena Salome Zurabišvili. Je to vůbec poprvé v historii, kdy se do čela Gruzie postaví žena. A rovněž poprvé, co byla gruzínská hlava státu zvolena až ve druhém kole voleb. Zurabišvili v druhém kole zvítězila s 59,52 % hlasů, její soupeř Grigol Vašadze získal 40,48 %.

Výsledek prvního kola prezidentských voleb byl mnohem těsnější – Zurabišvili v něm nad Vašadzem zvítězila o necelý procentní bod s 38,6 % hlasů. Prezidentské volby byly mnohými analytiky vnímány jakožto referendum o tom, jak jsou obyvatelé Gruzie spokojeni s vládnutím oligarchy a lídra politické strany Gruzínský sen Bidziny Ivanišviliho. Salome Zurabišvili sice byla oficiálně nezávislou kandidátkou, Gruzínský sen ji ale podpořil právě na Ivanišviliho přání. Salome Zurabišvili se narodila ve Francii do rodiny gruzínských emigrantů a má za sebou dlouholetou kariéru ve francouzské diplomacii, byla i francouzskou velvyslankyní v Gruzii. V roce 2004 ji tehdejší prezident Gruzie Michail Saakašvili nominoval na pozici gruzínské ministryně zahraničí. Po roce se ale se Saakašvilim politicky rozešla a přešla do tehdejší opozice. O prezidentský post v Gruzii se Salome Zurabišvili ucházela už v roce 2013 – tehdy jí ale účast nebyla umožněna z důvodu jejího dvojího francouzsko-gruzínského občanství. V roce 2016 byla zvolena do parlamentu Gruzie jakožto nezávislá kandidátka.

Prezidentskou kampaň Zurabišvili provázela řada kontroverzí. Gruzínskou veřejnost si znepráčetila výrokem, že rusko-gruzínskou válku z roku 2008 začala Gruzie, kritizována byla rovněž za některá svá xenofobní vyjádření. Někteří voliči jí vyčítali nedokonalou gruzínštinu. A přestože se nakonec stala první ženou v čele Gruzie, neziskové organizace ji kritizují za nezájem o otázku ženských práv.

Dle mezinárodních pozorovatelů se sice volby odehrály v konkurenčním prostředí a samotné hlasování proběhlo dle náležitých procedur, nelze je ale považovat za férové. Nepříznivě je hodnocena zejména negativní atmosféra, v níž se celé prezidentské klání uskutečnilo. Je charakteri-

zována řadou skandálů, vzájemným osočováním, častým užíváním jazyka nenávisti a vysoce polarizovaným mediálním pokrytím. Obzvláště vážným narušením volebního práva se pak stal slib vládních činitelů, pronesený pouhých devět dní před volbami, v němž se zavázali odepsat dluhy 600 000 gruzínských občanů v celkové hodnotě cca 560 milionů dolarů. Na uhrazení této sumy se přitom má podílet Fond Cartu, jehož vlastníkem není nikdo jiný než Bidzina Ivanišvili. Tento krok pozorovatelská mise a řada neziskových organizací označily za podplácení voličů. Grigol Vašadze prohlásil, že výsledek voleb neuznává, a vyzval veřejnost k protestům.

(EN) https://jam-news.net/international-observers-georgian-elections-were-competitive-but-not-fair/?fbclid=IwAR0PF_dzg4Esoag8wSe-ZFK_Diqh2nPWeF8oOfgY4Gxo-9-0CgCmZ5p6vs

(EN) <https://jam-news.net/debts-of-600000-georgian-citizens-to-be-cleared-just-before-second-round-of-presidential-elections/>

(EN) <http://oc-media.org/georgia-s-first-female-president/>

Gruzie bez plastových sáčků

Dne 1. října vstoupilo v Gruzii v platnost vládní nařízení zakazující plastové sáčky. Gruzie se tímto krokem připojuje ke globálním snahám bojovat proti znečištění planety plastem. V první fázi jsou mimo zákon postaveny jednorázové plastové sáčky o tloušťce nižší než 15 mikronů. Od dubna příštího roku pak ve druhém kroku bude zakázán veškerý import, export a prodej polyetylenových sáčků. Povoleny tak budou pouze biologicky rozložitelné a kompostovatelné varianty.

Dle místního ministerstva životního prostředí vyhodí průměrný obyvatel Gruzie na 525 jednorázových plastových sáčků ročně, což se nevyhnutelně podepisuje na znečištění zdejší přírody.

(EN) <https://www.rferl.org/a/georgia-s-shops-clear-out-plastic-bags-as-ban-takes-effect/29519680.html>

(EN) <https://eurasianet.org/georgia-bans-plastic-bags-marking-the-end-of-an-era>

(EN) <https://www.rferl.org/a/plastic-aint-georgias-bag/29536474.html>

Zpráva o stavu (ne)tolerance v Gruzii

Studie zadaná Radou Evropy ukazuje, že diskriminace, jazyk nenávisti a zločiny z nenávisti zůstávají jedněmi z palčivých problémů dnešní Gruzie. Ze studie mimo jiné vyplývá, že na 36 % z dotázaných považuje pro Gruzii rozmanitost za škodlivou a ohrožující místní tradici a kulturu. Ze všech zkoumaných skupin jsou Gruzíni nejméně tolerantní vůči LGBT osobám, velmi negativní postoj mají rovněž k migrantům z neevropských zemí. Navíc se ukazuje, že velká část obyvatelstva Gruzie nemá základní informace o lidskoprávní problematice. Např. 43 % respondentů věří, že dle zákona nemají menšiny právo protestovat a 39 % dotázaných je přesvědčeno, že menšiny nemají právo ucházet se o volené pozice.

(EN) <https://jam-news.net/tolerance-survey-in-georgia-minorities-have-no-right-to-protest/>

Saakašvili obviněn ze schválení plánu na zabití opozičního gruzínského politika

Gruzínská prokuratura obvinila někdejšího prezidenta Gruzie Michaila Saakašviliho z posvěcení tajného plánu na zneškodnění opozičního politika a byznymena Badri Patarkacišviliho, který zemřel v roce 2008 ve Velké Británii. Závěr gruzínských vyšetřovatelů o údajném Saakašviliho souhlasu s vraždou je založen na audionahrávce, kterou prokuratura zveřejnila v polovině října a na níž je zachycen rozhovor někdejších zaměstnanců ministerstva vnitra, kteří údajně vraždu připravovali.

Patarkacišvili – podnikatel, který vstoupil do gruzínské politiky a proti Saakašvilimu neúspěšně kandidoval v prezidentských volbách v roce 2008 – zemřel dle britských úřadů ve svém domě poblíž Londýna na srdeční selhání. Saakašviliho političtí odpůrci nicméně věří, že ve smrti Patarkacišviliho byly zapletené gruzínské tajné služby.

Saakašvili obvinění odmítá a považuje jej za snahu nynější vlády Gruzínského snu diskreditovat jeho stranu Sjednocené národní hnutí (nyní v opozici) před říjnovými prezidentskými volbami (viz výše). Gruzínský ex-prezident, který nyní žije v Nizozemí, byl již dříve v Gruzii odsouzen in absentia k trestům odnětí svobody na 6 let za zneužití pravomoci (viz [červnový zpravodaj](#)) a na 3 roky za krytí důkazů v případě smrti gruzínského bankéře (více v [lednovém zpravodaji](#)).

(EN) <https://www.rferl.org/a/georgian-prosecutors-saakashvili-authorized-2008-killing-of-opposition-tycoon/29549178.html>

(EN) <https://jam-news.net/georgian-prosecutors-office-opens-case-into-alleged-assassination-plot-of-georgian-billionaire-patarkatsishvili/>

Byznysmena uneseného v Abcházii osvobodili muži čečenského lídra Kadyrova

Abcházie se stala dějištěm vskutku detektivního příběhu, zahrnujícího ruského byznysmena, abchazskou policii a čečenského lídra Ramzana Kadyrova. V říjnu se v Abcházii na svobodě nečekaně objevil ruský podnikatel Maxim Jakovljev, kterého v červnu přímo z hotelového pokoje v abchazském městě Novyj Afon uneslo maskované komando. Od té doby po něm abchazská policie neúspěšně pátrala. Jakovljev, který se vzhledem ke svým nekalým praktikám zahrnujícím vyděračství a hrozbu použití násilí, octl v hledáčku Interpolu a v minulosti se skrýval např. v Thajsku, hledal v Abcházii patrně bezpečné útočiště. Jeho únoscí jej drželi několik měsíců ve sklepení a za propuštění žádali výkupné 200 milionů ruských rublů.

K osvobození Jakovljeva se v polovině října neočekávaně přihlásil čečenský lídr Ramzan Kadyrov s tvrzením, že se k němu s prosbou o pomoc obrátili byznysmenovi příbuzní. Kadyrovovi muži byznysmena úspěšně vypátrali v gudautském regionu Abcházie a předali jej do péče lékařů. Ruské médium Fontanka.ru z Petrohradu, odkud Jakovljev pochází, později přineslo informaci, že si čečenští představitelé za svou „službu“ vyžádali místo na vedoucí pozici v podnikatelově firmě pro „svého člověka“.

(EN) <https://jam-news.net/president-of-chechnya-rises-to-fame-in-abkhazia/>

(RU) <https://www.ekhhokavkaza.com/a/29551338.html>

(RU) <https://www.fontanka.ru/2018/10/17/083/>

LGBT práva hlavním tématem před volbami v Arménii

Arménie se připravuje na prosincové parlamentní volby, ve kterých má Pašinjanův kabinet možnost potvrdit výsledek květnové „Sametové revoluce“. Až do voleb nicméně revoluční premiér úřaduje v parlamentu, skládajícího se převážně z opozice, která rozjela před volbami kampaň okolo delikátního tématu LGBT práv. V polovině října předložil poslanec strany Prosperující Arménie zákon zakazující manželství osob stejného pohlaví, týden poté dosud vládnoucí Republikánská strana předložila zákon zakazující „gay propagandu“. Zákony jsou doprovázené rostoucí anti-LGBT rétorikou. Tento krok ale staví Pašinjana do složité situace, podobně jako v případně napadení LGBT aktivistů v srpnu (viz [letní zpravodaj](#)). Arménská populace je silně kulturně konzervativní, ale jarní revoluce byla do velké míry revolucí liberálních elit. Pašinjanova vláda zákon o „gay propagandě“ odmítla, premiér nicméně v parlamentu velice nemotorně komentoval chystající se setkání LGBT křesťanů východní Evropy a střední Asie, které se bude konat v polovině listopadu v Jerevanu. V centru arménského hlavního města se již odehrál jeden menší protest proti konferenci a na 14. listopadu, první den konference, je naplánován další. Na začátku listopadu informoval šéf jerevanské policie, že se konference z bezpečnostních důvodů konat nebude, informace zatím není potvrzena.

(EN) <https://eurasianet.org/ahead-of-elections-armenias-opposition-attacks-lgbt-rights>

(AM) <https://www.facebook.com/events/2006824922713421/> (protest na facebooku)

(RU) <http://newsarmenia.am/news/armenia/lgbt-foruma-v-armenii-ne-budet-glava-politsii-nazval-prichinu-/>

Pašinjan a Alijev poprvé jednali o Karabachu

Nový arménský premiér Nikol Pašinjan se poprvé setkal s ázerbájdžánským prezidentem Ilhamem Alijevem k jednání o konfliktu v Náhorním Karabachu. Lídři se setkali na summitu Společenství nezávislých států (SNS) v Dušanbe a dohodli se na několika krocích ke snížení napětí v konfliktu. Podle Alijevova poradce vyjednávání inicioval Pašinjan. Obě strany se dohodly na zřízení přímého komunikačního kanálu, snížení napětí a na pokračujícím vyjednávání. Výsledky

jednání nejsou žádným převratem, podobné mechanismy existovaly již dříve, ale poslední roky nebyly využívány. Jakákoliv komunikace má potenciál snížit riziko nedorozumění a nezáměrné eskalace na *linii kontaktu*. Pašinjan dříve zmínil, že bude usilovat o začlenění karabašských autorit do jednání, to je ale pro Ázerbájdžán nepřijatelné. Někteří analytici toto jednání interpretovali jako porušení slibu, jiní namítají, že Pašinjan neslíbil karabašské autority začlenit, ale pouze že nebude vyjednávat jejich jménem. Na začátku listopadu se nicméně karabašské autority ohradily proti návrhu na výměnu válečných zajatců, který byl dohodnut v rámci jednání v Dušanbe. Arménie a Ázerbájdžán si vysloužili za pokrok v jednání slova chvály od předsedů Minské skupiny OBSE

(EN) <https://eurasianet.org/aliyev-and-pashinyan-hold-first-talks-agree-on-tension-reducing-measures>

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/29583880.html>

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/29579636.html>

Kontroverzní Trumpův poradce Bolton v Arménii

Po návštěvě Moskvy zavítal americký poradce pro národní bezpečnost, proslulý svými „jestřábími“ názory, John Bolton na návštěvu jižního Kavkazu. Hlavním mottem jeho návštěvy byla snaha přesvědčit jihokavkazské země k izolaci Íránu. Po standardních proslovech v Tbilisi a Baku učinil v Jerevanu několik kontroverzních prohlášení. Bolton naznačil, že Spojené státy nadále nechtějí tolerovat arménské vztahy s Íránem a navrhl, aby se Jerevan raději soustředil na vztahy s Tureckem a Ázerbájdžánem. Arménie je ve složité situaci, její hranice s Ázerbájdžánem a Tureckem zůstávají zavřené a zachování dobrých vztahů s Íránem je pro ni životně důležité. Boltonova slova o tom, že by se Arménie měla orientovat na Ázerbájdžán, se setkala s nepochopením, protože tuto zemi považuje za úhlavního nepřítele. Premiér Pašinjan po Boltonově odjezdu nešetřil slovy kritiky. Týden před Boltonovouv návštěvou kritizoval arménskou pozici vůči Karabachu také odcházející americký velvyslanec Mills. V Arménii se kvůli těmto krokům, společně s nezájmem Trumpovy administrativy o jižní Kavkaz, debatuje o tom, zda je Pašinjanova orientace na Západ správnou volbou. Bolton také zmínil nebezpečnou možnost zrušení embarga a prodeje amerických zbraní Arménii a Ázerbájdžánu a kritizoval arménské zapojení do bojů v Sýrii, na což ostře reagovala Moskva.

(EN) <https://eurasianet.org/after-bolton-takes-aim-at-russia-and-iran-is-armenia-the-collateral-damage>

(EN) http://commonsense.eu/index.php?m=23&news_id=4932

(EN) <https://www.rferl.org/a/pashinian-says-made-clear-to-us-bolton-armenia-will-maintain-ties-with-iran/29578365.html>

(EN) <http://www.intellinews.com/us-uber-hawk-bolton-presses-armenia-on-iran-sanctions-150864/>

Alijev se setkal s robotkou

Ázerbájdžánský prezident İlham Alijev se v říjnu setkal s robotkou Sophií, která přijela do Baku v rámci svého turné. Již dříve se setkala například s Vladimírem Putinem. S Alijevem se údajně bavila o krásách Baku a chválila ázerbájdžánský úřad ASAN, který je zodpovědný za implementaci digitálních inovací. Alijev za toto setkání sklídl kritiku, která mu vyčítá, že se baví více s roboty, než s obyčejnými Ázerbájdžánci. Na robotčině programu pak byla také účast na konferenci Global Influencer Day, kde pronesla úvodní proslov. Sophia je humanoidní robot, vyrobený hongkongskou firmou Hanson Robotics v roce 2015.

(EN) <https://jam-news.net/president-of-azerbaijan-meets-ai-robot-sophia/>

(EN) <https://eurasianet.org/aliyev-meets-robot-finds-her-smart-and-beautiful>

Zamira Hadžijeva bude v Británii prokazovat původ peněz

Britský soud rozhodl o tom, že Zamira Hadžijeva, manželka ázerbájdžánského bankéře, který si v současnosti odpykává patnáctiletý trest za zpronevěru, podvody a další finanční trestné činy, musí prokázat původ svého majetku. Stala se tak první „obětí“ nového zákona, namířeného proti praní špinavých peněz cizinci přes Británii. Hadžijeva na sebe upozornila tím, že za posledních deset let utratila v londýnském obchodním domě Harrods za luxusní zboží více než 16 milionů liber (téměř půl miliardy korun). Zatímco její manžel momentálně sedí v ázerbájdžánském vězení, Hadžijeva žije v Londýně na speciální povolení k pobytu určené pro bohaté investory. Pět-

apadesátiletá Hadžijeva vlastní nejméně 35 kreditních karet, vydaných International Bank of Azerbaijan, které do svého zatčení šéfoval její manžel.

Hadžijevovi vlastní rozsáhlé nemovitosti v centru Londýna a například také golfový klub neda-leko Londýna.

(EN) <https://jam-news.net/woman-who-spent-16m-in-harrods-revealed/>

(EN) <https://www.rferl.org/a/harrods-shopaholic-from-azerbaijan-focuses-attention-on-aliyev-family-s-london-properties/29550556.html>

(EN) <https://www.rferl.org/a/woman-who-spent-21-million-at-harrods-named-as-wife-of-jailed-azerbaijani-banker/29536282.html>

Deprese v Ázerbájdžánu čím dál častější

Počet diagnóz depresí a dalších psychických nemocí v Ázerbájdžánu v posledních letech vytrvale roste. Podle psychologa Geraye Geraybeyliho v současnosti 10 % populace trpí depresí a 0,6 % schizofrenií. Vypadá to ale, že tento nárůst je ve skutečnosti spíše dobrou zprávou. Stojí za ním totiž spíše větší ochota nemocných vyhledat odbornou pomoc.

(EN) <https://jam-news.net/depression-on-the-rise-in-azerbaijan-increased-awareness-or-levels-of-mental-illness/>

Přísnější pokuty za kouření

Zákaz kouření ve veřejných budovách v Ázerbájdžánu je v platnosti již více než deset měsíců, zdá se ale, že bez většího efektu. Ázerbájdžánský parlament se proto rozhodl zvýšit pokuty za porušení tohoto zákazu. Nově bude pokuta ve výši 50 manatů (673 Kč) a pro toho, kdo kouření na těchto místech povolí pokuta 500 manatů. Zakázáno je od ledna kouřit v kavárnách, restauracích, školách, na úřadech a dalších veřejných budovách. Ázerbájdžánci jsou ale vůči zpřísnění spíše skeptičtí. Není se čemu divit v zemi, kde

občas kouří i strojvůdci metra.

(EN) <https://jam-news.net/fines-for-smoking-violations-increase-in-azerbaijan/>

K odběru měsíčního zpravodajství z jižního Kavkazu se můžete snadno přihlásit na

<http://www.cestainiciativy.cz>

Líbí se vám zpravodajství? Pomozte nám pokračovat v jeho vydávání!

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ

tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno, tel.: 543 245 342, e-mail: brno@nesehnuti.cz

<http://www.nesehnuti.cz>

Na vzniku tohoto přehledu zpráv se podíleli:

Barbora Jelínková, Štěpán Lohr, Ondřej Zacha,
Pavla Švecová, Hana Fabiánová, Jaromír Němec

Poznámky:

Názvy některých měst i území na jižním Kavkaze se staly součástí politických bojů, které navazují na přímé vojenské konflikty mezi různými znepřátelenými zeměmi. Proto se můžete ve zpravodajství v ruském i anglickém jazyce setkat s názvy jako Sukhumi/Sukhum, Stepanakert/Khankendi [1], Tskhinvali/Tskhinval, South Ossetia/Tskhinvali Region apod. V tomto zpravodaji se snažíme používat pro pojmenování hlavních měst neuznaných či částečně uznaných území jazykovou podobu, která byla konzultována s Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky (pokud taková podoba existuje).

Pro bezprostřední vzhled a ilustraci některých názorových postojů politického života na jižním Kavkaze občas uvádíme i odkazy na zdroje, které vyjadřují stanovisko pouze jedné ze zainteresovaných stran či na zdroje, které v žádném případě nelze označit za nezaujaté. V žádném případě to neznamená, že se redakce tohoto zpravodaje ztotožňuje se všemi názory či východisky médií, jejichž odkazy uvádíme.

[1] Ázerbájdžán v roce 1991 přejmenoval město na Chankendi a používá pouze tento název, Arménie a arménské obyvatelstvo, které nyní město ovládá, používají název Stepanakert vzniklý v dobách Sovětského svazu v roce 1923.

TRANSITION

Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu transformační spolupráce ČR.